

Program
Edukacji Patriotycznej
w
Szkołe Podstawowej
w Tyczynie
na
lata 2006 – 2010

Tyczyn 2006 r.

Wstęp

Wychowanie patriotyczne jest jednym z działań celowego i świadomego kształtowania osobowości młodego pokolenia. Posiada własną problematykę, która stanowi poczucie przynależności do określonej grupy narodowej, wpajanie szacunku i przywiązania do tradycji własnego narodu, jego osiągnięć, kultury, języka kraju ojczystego i ludzi, którzy go zamieszkują.

Najważniejsze zadania w zakresie wychowania patriotycznego zawiera podstawa programowa określona w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458, z późn. zm.)*

Na każdym etapie kształcenia określono cele edukacyjne:

W I etapie kształcenia (w klasach I – III szkoły podstawowej) celem jest kształtowanie u uczniów poczucia przynależności do społeczności szkolnej, środowiska lokalnego, regionu, kraju. Najważniejszym w tym zakresie zadaniem szkoły jest uświadomienie uczniom, że wspólnoty takie jak: rodzina, środowisko lokalne i ojczyzna stanowią wielką wartość w życiu każdego człowieka i że każdy ma wobec tych wspólnot obowiązki.

Począwszy od II etapu edukacyjnego (klasy IV – VI szkoły podstawowej) wprowadza się wychowanie patriotyczne i obywatelskie, realizowane jako jeden z modułów ścieżki edukacyjnej „wychowanie do życia w społeczeństwie”.

Głównymi celami tego modułu są:

- kształtowanie więzi z krajem ojczystym i świadomości obywatelskiej,
- rozwijanie poszanowania postaw prospołecznych i dobra wspólnego,
- kształtowanie szacunku dla własnego państwa.

Do realizacji tych celów określono szkołom następujące zadania:

- tworzenie sytuacji wyzwalających emocjonalny związek z krajem ojczystym (spotkania , uroczystości szkolne, wycieczki),

- zapoznanie uczniów z symbolami, ważnymi dla kraju rocznicami, zasadami i instytucjami, które posiadają istotne znaczenie dla funkcjonowania państwa polskiego,
- przygotowanie uczniów do świadomego, aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Treści nauczania obejmują:

- godło i hymn państwowy
- pieśni patriotyczne, utwory literackie (obrazy, filmy) o tematyce historyczno-patriotycznej,
- lokalne miejsca pamięci narodowej,
- sylwetki wielkich Polaków (artystów, uczonych, polityków, żołnierzy),
- jednostka i grupa; życie w grupie (więzi, wartości, role, podejmowanie decyzji, konflikty, negocjacje),
- szkolny samorząd uczniowski,
- samorząd terytorialny,
- jednostka, społeczeństwo, naród, państwo,
- prawa i obowiązki obywatelskie,
- wartości i normy życia społecznego; kategoria dobra wspólnego; patriotyzm, kultura społeczna i polityczna.

Program Edukacji Patriotycznej w Szkole Podstawowej w Tyczynie składa się z dwóch działów :

I Edukacja Patriotyczna i Obywatelska.

II Edukacja Regionalna – Dziedzictwo Kulturowe w regionie Tyczyn.

Edukacja Patriotyczna i Obywatelska

Cele:

1. Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej i państwowej.
2. Upowszechnianie wiedzy na temat polskiej historii, kultury, a także walorów przyrodniczych i krajobrazowych naszego kraju oraz osiągnięć gospodarczych.
3. Kształtowanie postaw patriotycznych i aktywnej postawy obywatelskiej.
4. Kształtowanie postaw odpowiedzialności za siebie, swoją miejscowość i swój kraj.
5. Wzmacnianie więzi lokalnych, identyfikacji z miejscem pochodzenia, jego dziedzictwem kulturowym, ochrona wspólnego dziedzictwa.
6. Kształtowanie postaw szacunku dla innych narodów i kultur.

I Etap Edukacyjny

Klasa I

- Pamiętamy o tych, którzy odeszli.
 - Wspólne porządkowanie mogił i przeżywanie Święta Zmarłych.
- Polskie zwyczaje i tradycje Świąt Bożego Narodzenia.
 - Zorganizowanie spotkania wigilijnego w klasie. Łamanie się opłatkiem, składanie sobie życzeń. Podtrzymywanie tradycji ubierania choinki.
- Zwyczaje i tradycje wielkanocne w naszych rodzinach. Zwyczaje wielkanocne w dawnych czasach.
- Rzeczpospolita Polska naszą ojczyzną. Nasze symbole narodowe. Rzeczpospolita Polska pełna nazwa naszego kraju. Mapa Polski, największe rzeki i miasta Polski. Symbole narodowe: godło, flaga, hymn. Miejscowość, w której mieszkam.

- Z biegiem Wisły.
 - Wisła – największa polska rzeka.
- Zwiedzamy Kraków.
 - Kraków – dawna stolica Polski.
 - Zabytki Krakowa: Wawel, Kościół Mariacki, Sukiennice.
- Warszawa – stolica Polski.
 - Zabytki i pomniki Warszawy.

Klasa II

- Dbamy o miejsca pamięci.
 - Pamiętamy o tych, którzy odeszli.
- Nasza Ojczyzna.
 - Godło Polski.
 - Warszawa w legendzie.
 - Wędrowki po Warszawie.
 - Święto Niepodległości.
- Ważna rocznica.
 - Ważna rocznica (3 maj).
- Wędrowki po kraju.
 - W Krakowie.
 - Rycerskość, na co dzień.
 - Nad morzem.
 - Pięknie jest nad jeziorami.
- Kultuwanie tradycji świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy.
- Rodzina. Uczenie szacunku dla drugiego człowieka.
 - W mojej rodzinie.
 - Najlepiej z rodzeństwem.
 - Bez babci ani rusz.
 - Niespodzianka dla dziadków (Dzień Babci i Dziadka).
- Nie jesteś sam.
 - Nie jesteś sam.
 - Bądź zaradny.
 - Śpiesz z pomocą innym.
 - Dbaj o wspólne dobro.
 - Obowiązki dyżurnego.
- Święto Matki.
 - Naszym mamom – Dzień Mamy.

- Święto Taty
 - Dla mojego taty – Dzień Ojca.
- W naszej małej Ojczyźnie.
 - Zwiedzanie najbliższej okolicy.
 - Miejsca pamięci w mojej miejscowości.

Klasa III

- Polska moja ojczyzna.
 - Piękny jest mój kraj ojczysty.
 - Orzeł Biały mój znak.
 - W obronie ojczyzny – Walki Polaków w obronie ojczyzny.
 - Udział dzieci w walce z najeźdźcą niemieckim w czasie II wojny światowej.
 - Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy w miejscu pamięci narodowej.
- Najlepiej razem.
 - Znaczenie przyjaźni.
 - Podobieństwa i różnice między ludźmi.
 - Niepełnosprawni są wśród nas.
 - Różne sposoby komunikowania się ludzi i przekazywania informacji, wyrażania uczuć.
- Przyroda Polska.
 - Życie w polskich lasach.
 - Życie na polu; Praca na polu dawniej i dziś.
 - Morze.
 - W górach.
 - Nad jeziorami.
 - Charakterystyczne cechy pór roku.
- O tych, którzy odeszli.
 - Tradycje związane z dniem Wszystkich Świętych oraz Zaduszkami.
 - Pamięć o bohaterach poległych w obronie ojczyzny.
 - Ludzie są sobie potrzebni.
 - Pamięć o bliskich i znajomych.
- Z dziejów Polski.
 - Jan Matejko – sławny Polak – malarz dziejów Polski.
 - Święto Niepodległości – obrazy z przeszłości Polski.
 - Postać Józefa Piłsudskiego – jego zasługi dla Polski.
 - Hymn państwowy – historia powstania pieśni pt. „Jeszcze Polska nie zginęła”.
- Skarby Ziemi.
 - Czarne bogactwo – miejsca występowania węgla kamiennego w Polsce.
 - Białe bogactwo – miejsca występowania soli kamiennej w Polsce.

- Niedługo święta Bożego Narodzenia.
 - Tradycje świąt Bożego Narodzenia.
 - Stosunek do osób potrzebujących pomocy.
 - Udział dzieci w przygotowaniach do świąt Bożego Narodzenia.
 - Wieczór wzruszeń i życzeń – zwyczaje związane z wigilijną wieczerzą
(potrawy wigilijne, życzenia świąteczne, dzielenie się opłatkiem, śpiewanie kolęd).
- Tradycje związane z powitaniem Nowego Roku.
- Jak to w rodzinie.
 - Moja rodzina – członkowie rodziny. Podział obowiązków w rodzinie.
 - Kochani dziadkowie – Dzień Babci i Dziadka.
 - Klucz do serca – stosunek do rodzeństwa.
- Życzliwość na co dzień.
 - Jestem dobrym sąsiadem.
 - Dla mojego kolegi.
- Sławni Polacy.
 - Spotkanie z Adamem Mickiewiczem.
 - Pamięć o sławnych Polakach – pomniki sławnych Polaków.
- Wielkanoc.
 - Palmy wielkanocne.
 - Tradycje Świąt Wielkanocnych.
- Tradycje ludowe.
 - Skanseny i ich znaczenie.
 - Na ludową nutę – stroje ludowe z różnych regionów Polski.
- Na ratunek Ziemi.
 - Zagrożenie dla roślin i zwierząt wynikające z działalności człowieka.
 - Rośliny i zwierzęta chronione w Polsce.
 - Najważniejsze zadania w dziedzinie ochrony środowiska w Polsce.
 - Parki narodowe i rezerваты przyrody.
- Ważna rocznica.
 - Obchody rocznicy 3 Maja.
- Polska nasza Ojczyzna.
 - Polska i jej sąsiedzi.
 - Polskie krajobrazy.
 - Warszawa ważnym ośrodkiem władzy państwowej.
 - Kraków w legendzie.
 - Poznań jednym z najstarszych miast w Polsce.
 - Legendarne dzieje herbu Gdańska.
- Dla mojej mamy.
 - Święto Matki – okazywanie uczuć miłości i wdzięczności.
 - Obowiązki domowe.
- Dla mojego taty.

- Święto Taty – okazywanie uczuć miłości i wdzięczności.

II Etap edukacyjny

Hasło programowe	Przedmiot	Zakres treści nauczania	Klasa
1. Godło i hymn państwowy.	j. polski	* Jak powstał nasz hymn narodowy? * Legendarne początki państwa polskiego. * Warszawa w legendzie, wierszu, na obrazach i fotografiach.	IV
	historia	* Skąd nasz ród (symbole Polski), hymn. * Walka Polaków o utrzymanie języka i ziemi ojczystej. * Położenie obszar, ludność, symbole RP.	IV VI VI
	sztuka	Muzyka: Geneza – powstanie Mazurka Dąbrowskiego – melodia, rytm, tempo.	V
2. Pieśni patriotyczne. Utwory literackie (obrazy, filmy) o tematyce historyczno-patriotycznej.	j. polski	* Prawda i fantastyka w legendzie. * Moje miejsce na ziemi (obrazy o tematyce historyczno – patriotycznej). * Siedzimy w cieniu czarnoleskiej lipy. * Opis krajobrazu wyobrażnią malowany.	V VI VI
	historia	* Artyści w obronie języka.	VI
	religia	* Kościół – mecenasem sztuki * Kościół a kultura : budowle, pisma, prawa, muzyka, stroje, sztuka. * „Qvo vadis” – fragmenty w obronie wartości	IV IV IV VI

		chrześcijańskich. * „Bogurodzica”.	
	muzyka	* Polskie tańce narodowe – krakowiak, polonez. * Folklor – twórczość ludowa i stylizowana. * Wartości patriotyczne w pieśni „Bartosz”. * Tańce polskie – mazur, polonez. * Folklor muzyczny – mapa Polski. * Pieśń żołnierska „I Brygada”. * Polskie tańce – kujawiak. * Folklor muzyczny – Oskar Kolberg. * Pieśni żołnierskie i patriotyczne.	IV IV IV V V V VI VI VI
	Godzina wychowawcza	* Przygotowanie uczniów do przeglądu pieśni i poezji patriotycznej. * Poznawanie życia i działalności patrona. * Kształtowanie miłości do Ojczyzny- tradycje narodowe. * Udział w uroczystym apelu z okazji św. Katarzyny.	IV-VI
3. Sylwetki wielkich Polaków (artystów, uczonych, polityków, żołnierzy).	j. polski	* Najwybitniejsi Polacy. * Wspomnienia o tych, którzy odeszli na zawsze. * Jan Paweł II o swojej ojczyźnie. * Z wizytą u Jana Kochanowskiego. * Takie małe wierszowane „co nieco” – czyli kilka fraszek Jana Kochanowskiego.	IV-VI
	historia	* Dzień dobry historio – (postacie – bohaterowie). * Mieszko I – Książę z rodu Piastów.	IV V

		* Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski. * Jagiellonowie twórcami nowej dynastii. * Ostatni Piastowie na tronie Polski. * Architektura i sztuka w Polsce złotego wieku. * Wybitni przedstawiciele polskiego renesansu i ich wpływ na rozwój kultury narodowej. * Polacy walczą o niepodległość.	V V V VI VI VI
	religia	* Św. Królowa Jadwiga – apostołka patriotyzmu. * Jan Paweł II – życie i pontyfikat. * Ks. Jerzy Popiełuszko – obrona wartości narodowych i chrześcijańskich. Maryja w dziejach kościoła w Polsce.	VI IV-VI IV-VI IV-VI
	muzyka	* Oskar Kolberg i jego dzieło. * Wielcy polscy muzycy Fr. Chopin, St. Moniuszko, G. Bacewicz, M. K. Ogiński, H. Wieniawski.	IV IV-VI
	plastyka	* Piotr Michałowski - „Samosierra”. * Juliusz Kossak - „Powstańcy 1863” - „Potyczka” -Ilustrowanie utworów Adama Mickiewicza - „Farys”tematyka bliskowschodnia * Jan Matejko - „Bitwa pod Grunwaldem” * Józef Brandt. - „Sobieski pod Wiedniem”.	IV-VI

		- Konfederacji Barsej”. - Ilustracja utworów Wincentego Pola. * Wojciech Kossak - Ku pokrzepieniu serc: - „Olszynka Grochowska” - „Bitwa pod Raszynem” - „Panorama Racławicka” * Michał Bylina - „Rokitna” - „Krechowce”	
	Godzina wychowawcza	* Między nami a naszymi ideałami. Gdzie szukać ideałów, czy są nam potrzebne? Wielcy Polacy naszymi ideałami. * Patron i sztandar szkoły. * Pamiętamy o wielkich, którzy od nas odeszli. * Słynne polskie kobiety.	IV-VI
4. Jednostka i grupa. Życie w grupie (więzi, wartości, role, podejmowanie decyzji, konflikty negocjacje).	j. polski	* Świąteczny czas w rodzinie Antka i Agnieszki. * Święta Wielkanocne w naszych rodzinach. * O dobrym wychowaniu. * Zbliżają się święta. * Moja wigilia. * Jak obchodzi się Wielkanoc?	IV IV IV IV V V
	historia	* Poznaję historię swojej rodziny i swojego rodu. * Pamiętamy przodków mojej rodziny. * Wśród polskiej szlachty XVI-XVIII w. * Konflikty Rzeczypospolitej ze Szwecją i Turcją w XVII w. * Walka	IV IV VI VI VI

	Godzina wychowawcza	* Święta Bożego Narodzenia w moim domu. * Spotkanie przy wspólnym opłatku klasowym. * Koleżeństwo, przyjaźń, miłość – relacje między chłopcami i dziewczętami. * Słynne polskie kobiety. * Dom rodzinny i jego rola w podtrzymywaniu tradycji. * Bądźmy razem nie tylko w radościach, ale i kłopotach. * Co to znaczy mieć charakter, mieć wolność i szanować cudze. * Szkolny Tydzień Życzliwości	IV-VI
5. Szkolny samorząd uczniowski.	j. polski	* Zadania Samorządu Szkolnego i Klasowego	IV
	godzina wychowawcza	* Wybór samorządów klasowych. * Opracowanie rocznego planu pracy. * Wdrażanie do uczestnictwa w pracach Samorządu Szkolnego. * Współdziałanie uczniów w ocenie zachowania. * Rozstrzygnięcie przez samorząd klasowy sporów między uczniami.	IV-VI
6. Samorząd terytorialny.	j. polski	Samorząd mojej gminy.	IV
	historia	* Gmina podstawową jednostką samorządu terytorialnego. * Struktura władz w naszym państwie.	VI VI

	przyroda	* Jednostki administracyjne Polski.	V
	godzina wychowawcza	* Samorząd Gminy Tyczyn. * Wycieczka do Urzędu Gminy. * Spotkanie z burmistrzem.	IV-VI
7. Jednostka, społeczeństwo, naród, państwo.	j. polski	* Różne oblicza ojczyzny. * Polska mój kraj. * Moje miejsce na ziemi.	IV IV V
	historia	* Działania Polaków zmierzające do odzyskania niepodległości w latach I wojny światowej. * Kształtowanie się granic państwa polskiego. * Położenie obszar, ludność, symbole RP.	VI VI VI
	godzina wychowawcza	* Miejsce jednostki w społeczeństwie. * Co oznacza wolność człowieka.	
8. Prawa i obowiązki obywatelskie.	j. polski	* Prawa i obowiązki ucznia.	
	historia	* Prawa i obowiązki obywateli w świetle konstytucji RP. * Rzeczpospolita Polska państwem demokratycznym (rządy w starożytności i współczesności). * Próby naprawy państwa w XVII w. (Konstytucja).	VI VI VI
	religia	* Dziesięć słów o miłości do Boga i ludzi (dekalog).	IV
	godzina wychowawcza	* Dostrzeganie potrzeb innych ludzi. * Wycieczka na cmentarz – modlitwa za zmarłych nauczycieli i katechetów.	IV-VI

		* Prawa i obowiązki ucznia. * Wzór obywatela (cnoty obywatelskie). * Wpajanie zasad demokracji, podejmowanie prób samooceny i oceny innych. * Poznawanie historii miasta, szkoły i regionu.	
9. Wartości i normy życia społecznego. Kategoria dobra wspólnego. Patriotyzm. Kultura społeczna i polityczna.	j. polski	* Szkoła dawniej i dziś. * Wśród średniowiecznych ksiąg. * Ludzie ludziom zgotowali ten los.	IV V VI
	historia	* Rzeczpospolita w czasach ostatniego Króla. * Próby naprawy państwa w XVII w. (Konstytucja).	VI VI
	religia	* Świadectwa kultury chrześcijańskiej (budowle, pisma, prawo, muzyka, stroje, sztuka). * Chrześcijaństwo w Polsce (rola Cyryla i Metodego, Książę Mieszko I, pierwsze budowle chrześcijańskie, rola języka łacińskiego). * Kultura chrześcijańska w Polsce, (rola kościoła w rozwoju oświaty i szkolnictwa). * Kościół a pierwsze zapiski kronikarskie: Gall Anonim, Wincenty Kadłubek, Jan Długosz. * Tworzenie bibliotek. * Formy pomocy kościoła dla rozwoju społecznego człowieka. * Przodkowie wiary – pamięć o przodkach.	IV

		* Kościół skarbnica dzieł kultury (np. drzwi gnieźnieńskie XII w. Sceny z życia św. Wojciecha) * Chrześcijaństwo w Polsce jako nauczyciel troski szacunku oraz konieczności stawiania w obronie pokrzywdzonych i słabych. * Kościół a służba społeczeństwu – zakładanie szpitali, przytułków, domów opieki, sierocińców i ochronek. * CARITAS jako przejaw patriotyzmu lokalnego. * Męczennicy obrona wartości chrześcijańskich.	IV-VI
	godzina wychowawcza	* Uroczystości i święta szkolne i gminne. * Wycieczki do GOK na wystawy miejscowych artystów i do muzeum regionalnego. * zasady bezpiecznego zachowania w szkole i poza nią. *Kształtowanie współodpowiedzialności dzieci i młodzieży za ład i porządek w szkole. Rozwijanie poczucia więzi narodowej i szacunku dla tradycji, oraz symboli narodowych. * Jak kochać Ojczyznę? Kogo możemy nazwać patriotą?	IV-VI

Opracowanie
mgr Barbara Stempniowska
Nauczyciele Szkoły Podstawowej w Tyczynie

EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE
W REGIONIE TYCZYN
ŚCIEŻKA EDUKACYJNA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ
im. STANISŁAWA STASZICA

W TYCZYNIE

CELE EDUKACYJNE (ogólne)

1. Poznanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu.
2. Rozwijanie wartości rodzinnych związanych z wartościami kulturowymi wspólnoty lokalnej.
3. Rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej.

SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE KSZTAŁCENIA REGIONALNEGO

I. W zakresie wiadomości uczeń:

- Ø wymieni elementy charakterystyczne dla krajobrazu w otoczeniu domu, sąsiedztwa szkoły, gminy.
- Ø wyjaśni pochodzenie nazwy miejscowości,
- Ø wymieni zasady heraldyki w odniesieniu do herbu miasta i gminy,
- Ø wymieni i scharakteryzuje obyczaje, tradycje i święta własnej rodziny i społeczności lokalnej,
- Ø zaprezentuje miejscowe symbole, podania, przysłowia, gawędy, gwara, pieśni ludowe, typowe instrumenty muzyczne, stroje ludowe,
- Ø opíše elementy historii związane z tradycją rodziny, miejscem zamieszkania, regionem,
- Ø wymieni i wyjaśni, kim byli i czym się wsławili: patron miejscowości, szkoły,
- Ø wymieni najważniejsze obiekty architektury znajdujące się w miejscu zamieszkania, gminie, regionie,
- Ø wyjaśni funkcje obiektów historycznych dawniej i dziś,
- Ø wymieni przykłady tradycyjnego rzemiosła, sztuki ludowej,
- Ø opíše wybrane tradycje naukowe i kulturalne,
- Ø opíše wybrane sposoby współpracy regionalnej np. w Polsce lub w Europie (SEK),
- Ø wymieni i scharakteryzuje sylwetki wybranych osób zasłużonych dla środowiska lokalnego, regionu i kraju,

II. W zakresie umiejętności uczeń potrafi:

- Ø wskazać na mapie swoją miejscowość, region oraz określić ich położenie w państwie,
- Ø rozpoznać charakterystyczne cechy i własności obiektów przyrodniczych oraz kulturowych poprzez obserwację bezpośrednią najbliższego otoczenia: domu, sąsiedztwa szkoły, regionu.
- Ø posługiwać się poznanymi terminami i pojęciami niezbędnymi w zdobywaniu rzetelnej wiedzy o własnym regionie na poziomie umożliwiającym dalszą edukację regionalną w gimnazjum,
- Ø określić znaczenie osiągnięć społeczności lokalnej dla rozwoju np. miejscowości, regionu, kraju,
- Ø poszukiwać informacji w różnych źródłach, np. w bibliotece domowej lub szkolnej, parafii, urzędzie gminy, w różnych punktach informacji turystycznej, w lokalnej prasie i programach telewizji regionalnej,

- Ø porządkować i wykorzystywać informacje przyrodnicze, historyczne, literackie i statystyczne o najbliższej okolicy, regionie i jego stolicy,
- Ø prezentować własny punkt widzenia, stosownie argumentując w kontekście przemian i perspektyw rozwoju swojej miejscowości i regionu,

III. W zakresie kształtowanych postaw uczniów:

- Ø z zainteresowaniem i zaangażowaniem odkrywa i poznaje swoje bliskie rodzinne strony, „swoje korzenie”, tak by na zawsze pozostały ukochane w pamięci,
- Ø gromadzi i kolekcjonuje fotografie, ciekawa pamiątki, np. rodzinne, regionalne,
- Ø korzysta ze zgromadzonego dorobku cywilizacyjnego w postaci eksponatów, dzieł sztuki, literatury, obiektów architektury itp.,
- Ø z zaangażowaniem uczestniczy w życiu kulturalnym społeczności lokalnej na miarę swoich zainteresowań, wrażliwości estetycznej i zdolności artystyczno-twórczej.
- Ø świadomie i aktywnie uczestniczy w życiu swojej rodziny, wspólnoty lokalnej, w zachowaniu dorobku dziedzictwa kulturowego Ziemi Tyczyńskiej,
- Ø jest tolerancyjny dla poglądów innych ludzi,
- Ø stosuje zasady kultury osobistej i prawidłowych norm życia społecznego podczas współpracy i współdziałania w zespole i grupie rówieśniczej,

ZADANIA SZKOŁY

1. Umożliwianie poznania regionu i jego kultury.
2. Wprowadzenie w życie kulturalne wspólnoty lokalnej.
3. Kształtowanie tożsamości narodowej w aspekcie tożsamości regionalnej.

Hasło programowe	Przedmiot	Zakres treści nauczania	Poziomy edukacyjne
1. Najbliższe otoczenie domu rodzinnego i jego kultury.	Przyroda	Rośliny, krzewy, drzewa, i zwierzęta naszego środowiska.	Kl. 4
		Zieleń w moim otoczeniu.	Kl. 5
		Ochrona środowiska we własnym regionie.	Kl. 6

	Jak ludzie naszego regionu wykorzystują zasoby przyrody.	Kl. 4
Historia	Kim jestem? Moje miejsce w świecie.	Kl. 4
	Drzewo genealogiczne i jego rola w poznawaniu historii rodziny.	Kl. 4
	Najważniejsze wydarzenia z mojego życia.	Kl. 4
	Jaka była moja szkoła w dawnych czasach?	Kl. 4
	Dziś stoi tu mój dom a kiedyś – czas, wiek.	Kl. 5
	Kim byli moi przodkowie i skąd się wywodzili?	Kl. 4-6
J. polski	Moja rodzina – poznajemy nazwy pokrewieństwa.	Kl. 4
	„W oczach mi stoi postać matczyna”- przygotowanie uroczystości z okazji Dnia Matki.	Kl. 4-6
	Moja droga ze szkoły do domu – opis.	Kl. 4
	Czym jest dla mnie rodzina?	Kl. 6
J. niemiecki	Meine familie – nazwy członków rodziny.	Kl. 4-5
J. angielski	Familie Brem – charakterystyka rodziny Brem.	Kl. 5
	Nasza miejscowość – folder	Kl. 5
Technika	Projektowanie i urządzenie mieszkania.	Kl. 6
	Tajemnice ścian domu jednorodzinne.	Kl. 6
	Poznajemy budowę i instrukcje obsługi zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego.	Kl. 6
Matematyka	Plan, czytanie i sporządzanie planu.	Kl. 4
Godzina wychowawcza	Mój dom świadczy o mnie.	Kl. 4-6

		Dzieci są wizytówką rodziców.	Kl. 4-6
2.Ogólna charakterystyka geograficzna i kulturowa regionu.	Historia J. polski	Życie w dawnym Tyczynie – położenie, zabudowa, plan miasta.	Kl. 4
		Dzieje Tyczyna w legendzie i historii.	Kl.4-6
		Najciekawsze zabytki miejscowości (regionu)	Kl.4-6
		Symbole miejscowości i regionu.	Kl. 4-6
		Atrakcje turystyczne i przyrodnicze.	Kl. 4 -6
		Polacy i Żydzi – dwie kultury obok siebie (chrześcijańska i judaistyczna). Zabytki architektury Ziemi Tyczyńskiej.	Kl. 6
	Przyroda	Krajobraz najbliższej okolicy i regionu.	Kl. 4
		Charakterystyka lasu.	Kl. 4-5
		Pogórze Karpackie – wyjaśnienie nazw, opisywanie podłoża, bogactw, ludności, przemysłu.	Kl. 5
		Warunki wypoczynku w najbliższej okolicy i regionie w różnych porach roku.	Kl. 4
	J. polski J. angielski	Nasze godła i herby.	Kl. 4
		Co ciekawego można zobaczyć w naszym mieście – opis wybranego zabytku.	Kl. 5
	J. niemiecki	Was Kann man in Polen besichtigen? – co można zwiedzić na terenie Tyczyna.	Kl. 6
		Mein Stadt Tyczyn – prospekt reklama mojego miasta.	Kl. 6
	Godzina wychowawcza	Przygotujemy folder naszego miasta.	Kl. 6
		Poznajemy nasz region – szukamy ciekawych tematów.	Kl. 6

3. Język regionu, gwara, nazewnictwo.	J. polski	Miejscowości w naszym regionie – pisownia nazw własnych.	Kl. 4-6
	J. polski	Czy sprawnie posługujesz się językiem?	Kl. 4-6
		Gwara w pieśniach ludowych naszego regionu.	Kl. 4-6
		Odmiana nazw miejscowych.	Kl. 6
	Historia	Skąd się wzięła nazwa naszego miasta i okolicznych miejscowości.	Kl. 4
	Godzina wychowawcza	Rola tradycji w naszym życiu.	Kl. 4-6
4. Elementy historii regionu i ich związek z historią i tradycją własnej rodziny.	J. polski	Tak pieczono kiedyś chleb – chleb dawniej i dziś.	Kl. 4
	Historia	Najważniejsze wydarzenia historyczne w dziejach regionu i miejscowości.	Kl. 4
		Początki naszego miasta.	Kl. 5
		Pamiętki po moich przodkach.	Kl. 4
		Wycieczka do Muzeum Regionalnego w Tyczynie.	Kl. 4
		Regionalne obiekty (budowle) i sprzęty pochodzące z czasów PRL –u.	Kl. 6
	Godzina wychowawcza	Szukamy nowych korzeni.	Kl. 4-6
		Miejsca i obiekty, które należy otaczać szacunkiem i opieką.	Kl. 4-6
Matematyka	Odczytanie położenia obiektów na mapie. Punkty w układzie współrzędnych.	Kl. 4-6	
5. Lokalne i reg. święta, tradycje, zwyczaje, obyczaje.	J. polski	Dlaczego obchodzimy uroczyste Sylwestra.	Kl. 4
		Jakie zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem kultuwuje się w twoim domu.	Kl. 4-5

		Które zwyczaje opisane sto lat temu przez Glogera znane są w naszym regionie również obecnie – „Palmy Wielkanocne”	Kl. 4
		Wróżby i wierzenia związane z „Andrzejkami”	Kl. 5
	Historia J. polski	Jak mieszkańcy Tyczyna obchodzili święta Bożego Narodzenia – zwyczaje, obyczaje.	Kl. 4
		Wpływ wydarzeń historycznych na zwyczaje i obyczaje regionu.	Kl. 4-5
	Technika Plastyka	Szopki betlejemskie. Ozdoby choinkowe.	Kl. 4-6 Kl. 4-6
	Technika	Potrawy wigilijne – tradycje Świąt Bożego Narodzenia.	Kl. 6
	Religia Religia	Uroczystość Wszystkich Świętych.	Kl. 4-6
		Uroczystość Bożego Narodzenia.	Kl. 4-6
		Uroczystość Objawienia Pańskiego.	Kl. 4-6
		Przygotowanie do Świąt Wielkanocnych.	Kl. 4-6
		Uroczystość Bożego Ciała.	Kl. 4-6
	J. niemiecki	Die Weihnachten – Boże Narodzenie w Polsce i w Niemczech.	Kl. 4-6
	J. niemiecki	Der Nikolaustag - Mikołaj	Kl. 6
		„Stille Nacht, heilige Nacht“ – Kolędy Bożonarodzeniowe.	Kl. 4-6
	Godzina wychowawcza	Rola Świąt w naszym życiu.	Kl. 4-6
		Chronimy nasze zwyczaje i obyczaje.	Kl. 4-6
6. Miejscowe podania, przysłowia, muzyka, architektura, tradycyjne rzemiosło, sztuka ludowa, folklor	J. polski biblioteka	Podania i legendy naszego regionu.	Kl. 5
		Kto zna najwięcej przysłów	Kl. 5
		Jakie pieśni ludowe śpiewa się w twoim domu i z jakich okazji?	Kl. 4

	Historia	Czym zajmowali się mieszkańcy naszego regionu w dawnych czasach.	Kl. 4-6
	Plastyka, Technika, Historia	Sztuka ludowa.	Kl. 4-6
		Budownictwo regionalne.	Kl. 4-6
	Godzina wychowawcza	Regionalizm i tradycja oraz folklor.	Kl. 4-6
		Zwiedzanie miejsc sztuki regionalnej.	Kl. 4-6
		Spotkanie z twórcami ludowymi.	Kl. 4-6
7. Sylwetki osób zasłużonych dla środowiska lokalnego, regionu, kraju.	J. polski Historia	Spotkanie z tyczyńską poetką (np. Anną Marią Nowak, Marią Domino, Lucją Słowik-Bury).	Kl. 4-6
		Mieczysław Skotnicki - jego sylwetka, książki, wspomnienia z lat wojny.	Kl. 4-6
		„Muszę strasznie dużo wiedzieć” – spotkanie z panem burmistrzem miasta Tyczyna.	Kl. 4
		Czy znasz tych artystów – rozmowa o twórcach ludowych naszego regionu.	Kl. 4-6
		Osoby zasłużone dla swojego regionu: (np. Franciszek Kotula, Ignacy Łukasiewicz)	Kl. 4-6
		Wychowanie fizyczne	Korzenie tyczyńskiego sportu.
	Godzina wychowawcza	Wybitni Polacy i ich związek z miejscowością, regionem (np. Adam Draski, Jerzy z Tyczyna, Władysław Sikorski).	Kl. 4-6

OSIĄGNIĘCIA (ogólne)

1. Odczytywanie związków łączących tradycję rodzinną z tradycjami regionu.
2. Dostrzeganie wpływu wartości związanych z kulturą regionu na życie poszczególnych ludzi.
3. Świadome i aktywne uczestnictwo w życiu wspólnoty lokalnej, w zachowaniu i pomnażaniu dziedzictwa kulturowego.

OPIS ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIA (szczegółowe)

UCZEŃ:

- Ø zna adres domu rodzinnego, nazwę miejscowości, gminy, powiatu, regionu.
- Ø wskaże wybrane obiekty na mapie,
- Ø dokona obserwacji bezpośredniej najbliższego otoczenia domu, sąsiedztwa, szkoły,
- Ø rozróżnia charakterystyczne przedmioty, obiekty przyrodnicze i architektoniczne,
- Ø opisz walory krajobrazu, uwzględniając położenie miejscowości w regionie podkarpackim,
- Ø scharakteryzuje krainy geograficzne Podkarpacia,
- Ø wyjaśni pochodzenie i znaczenie nazw imion, nazwisk, obiektów, zachowań oraz nazw rodzinnej miejscowości, wybranych miejscowości i miast, stolicy województwa i regionu,
- Ø odczyta informacje z tekstu źródłowego, wykresu, tabeli, planu, mapy itp.,
- Ø wyjaśni znaczenie podstawowych symboli regionalnych, wyjaśni pochodzenie herbu wybranej znanej rodziny. Opisz jego wizerunek.

- Ø rozpozna herb swojej miejscowości, wybranych miast, gmin, powiatów, stolicy regionu, województwa, w przypadku braku zaprojektuje wizerunek godła swojej miejscowości lub herb swojej rodziny,
- Ø scharakteryzuje postać patrona szkoły oraz sylwetki wybranych osób upamiętnionych w nazwach ulic, budynków, miejscowości itp.,
- Ø opíše zasługi osób, które przyczyniły się do rozwoju kulturalnego miejscowości i regionu,
- Ø zna różne modele rodziny (np. wielopokoleniowa, patriarchalna, matriarchalna, egalitarna),
- Ø klasyfikuje style życia: swojej rodziny ze sposobami życia ludzi na wsi, małej miejscowości, dużym mieście- dawniej i współcześnie itp.,
- Ø wyjaśni stopień pokrewieństwa między członkami swojej rodziny,
- Ø zaprezentuje drzewo genealogiczne swojej lub wybranej rodziny,
- Ø przeprowadzi wywiad z członkami rodziny zaangażowanymi w historię miejscowości, regionu,
- Ø wyjaśni terminy: tradycja, obrzęd, obyczaj, zwyczaj,
- Ø napisze relację na podstawie uczestnictwa w uroczystości ważnych świąt rodzinnych, religijnych, obrzędów i imprez regionalnych,
- Ø wyszukuje, czyta i interpretuje miejscowe podania, legendy, przysłowia i elementy gwary,
- Ø pisze własne przekazy regionalne, np. pamiętniki, opowiadania, baśnie, wiersze, przysłowia, powiedzonka, słowniki mowy regionalnej, karty do kalendarza regionalnego itp.,
- Ø uczestniczy w spektaklach teatralnych i muzycznych,
- Ø rozumie, że podstawą budowania autorytetu jest wytworzony świat dobra,
- Ø z zaangażowaniem podejmuje działania na rzecz urzeczywistnienia wartości regionu, wyraża szacunek dla dziedzictwa kultury regionalnej,
- Ø potrafi dokonać charakterystyki kultury regionu,
- Ø rozpoznaje elementy regionalne w plastyce, sztuce,

- Ø szkicuje, maluje, projektuje oraz wytwarza proste przedmioty i wyroby regionalne wzorowane na miejscowych motywach,
- Ø odwiedza galerie i muzea sztuki, uczestniczy w plenerach malarskich oraz w innych imprezach kulturalnych organizowanych przez rodzinę, szkołę, parafię, społeczność lokalną, wymieni ważniejsze (wybrane) wydarzenia historyczne w swojej miejscowości, stolicy województwa i regionie,
- Ø odwiedzi muzeum regionalne, skansen, miejsce pamięci narodowej, obiekt zabytkowy, cmentarz, kirkuk, miejsce kultu religijnego, pomnik przyrody itp. – zlokalizowane najbliżej miejsca zamieszkania,
- Ø wymieni ginące rzemiosła oraz typowe dawne i współczesne zawody charakterystyczne dla swojej miejscowości, miasta, regionu, regionu podkarpackiego,
- Ø opisz elementy zachowanego w regionie stroju ludowego np. tyczyńskiego czy rzeszowskiego, zatańczy wybrany taniec ludowy charakterystyczny dla Podkarpacia,
- Ø zaśpiewa regionalną pieśń ludową lub wysłucha muzyki w wykonaniu szkolnego zespołu wokalnego, miejscowego chóru, kapeli ludowej lub zespołu pieśni i tańca ludowego,
- Ø oceni stan zagospodarowania oraz style życia ludzi w gminie, identyfikuje się z kulturą regionu,
- Ø identyfikuje się z kulturą regionu, wyrazi własne opinie dotyczące perspektywy rozwoju własnej miejscowości zgodnej z ochroną dziedzictwa kulturowego w regionie dla przyszłych pokoleń.

Opracowanie
mgr Bożena Wierzbińska
mgr Andrzej Hałoń